

Середняк М. Н. Методические особенности обучения физике студентов-иностранцев в украинских высших учебных заведениях.

В статье рассмотрены методические особенности обучения физике иностранных студентов в украинских высших учебных заведениях, раскрыта сущность методических особенностей.

Ключевые слова: обучение физике, студенты-иностранцы, методика обучения.

Serednyak M. M. The Methodical features of studies of physics of students-foreigners in Ukrainian higher educational establishments.

In the article the methodical features of studies of physics of foreign students are considered in Ukrainian higher educational establishments, essence of methodical features is exposed.

Keywords: studies of physics, students-foreigners, method of studies.

УДК 37.013.43

Сивик О. А.
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕСТЕТИЧНО-ВИХОВНОГО ІДЕАЛУ У ПІДРУЧНИКАХ ДЛЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті зазначені нові підходи до змісту шкільної літературної освіти, вимога до комунікативної, мовної, літературної, соціокультурної компетенцій учнів згідно Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Окреслено проблему формування культуромовної особистості як головного носія національної мови, культури і духовності у третьому тисячолітті. Зазначено, що значущість окремої культуромовної особистості полягає не стільки в її індивідуальності, неповторності, скільки в широті вияву етномовної картини світу.

Ключові слова: культуромовна особистість, естетично-виховний ідеал, підручники, національна культура.

Найбільш ефективно людина освоює національну ідею через систему освіти та виховання. Однак, не все так просто. Існує низка суперечностей, які стримують цей процес.

Найвагомішим у цій низці суперечностей є факт відмінності реального стану освіти від декларованого загальними та офіційними документами. Яскраво визначається роль української літератури в навчально-виховному процесі у документах Міністерства освіти і науки України: “Українська література в загальноосвітньому культурному контексті є свідченням багатості духовності українського народу, його цивілізованості й високої моральності, осередком його етичних та естетичних поглядів, виявом його творчого потенціалу та обдарованості. Як мистецтво слова вона несе в собі потужний заряд позитивної духовної енергетики, здатна формувати й передавати загальнолюдські й національні цінності від покоління до покоління, культивувати їх у людських душах. Засобами мистецтва слова національне письменство допомагає плекати, збагачувати внутрішній світ дитини, позитивно впливати на її свідомість і підсвідомість, спрямовувати морально-етичний потенціал в позитивному річищі, розвивати інтелект, креативні здібності, естетичний смак” [3, с. 19].

Виходячи із зазначених якостей, можна визначити, що головною метою вивчення української літератури в сучасній школі є підвищення рівня загальної освіти, зокрема літературної, – через низку конкретних завдань навчального предмета, які ґрунтуються на аксіологічній, літературознавчій та культурологічній змістових лініях, визначених

Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти [12, с. 2].

Крім того, якщо конкретизувати мету вивчення української літератури в сучасній школі, то це не тільки підвищення загальної освіченості школяра, а досягнення ним належного рівня сформованості вміння читати й усвідомлювати прочитаний художній твір та критичні матеріали про нього, прилучатися до художньої літератури, а через неї – до найголовніших цінностей культури: розширення його культурно-пізнавальних інтересів; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі; виховання національно свідомого громадянина України; формування і утвердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей. Оволодіння учнями комплексом знань про художню літературу, її теорію та історію, а також літературно-творчими вміннями, досвідом і способами діяльності передбачає формування загальної читацької компетентності, яка включає: загальнокультурну літературну – сприймання літератури як невід'ємної частини національної культури, розуміння її специфіки як мистецтва слова, знання особливостей історико-літературного процесу та вміння оцінювати художній твір у широкому літературному й соціокультурному контексті; власне читацьку – знання теорії, здатність ефективно взаємодіяти з художнім твором, розуміти його підтекст, уміння вести діалог з письменником, давати особистісну оцінку прочитаному на основі читацьких вражень та авторської позиції; ціннісно-світоглядну – розуміння світоглядних категорій, що знайшли художнє відображення в літературних творах, уміння визначати й аргументувати оцінне ставлення до них; комунікативно-мовленнєву – розуміння специфіки мови художнього твору, володіння основними видами мовленнєвої діяльності, здатність до написання письмових робіт різного жанру; інформаційну – оволодіння вміннями самостійно і продуктивно працювати з різноманітними друкованими й електронними джерелами інформації [12, с. 2].

Основним помічником втілення зазначеної вище мети, яка сформульована в більшості офіційних документів, є підручник. Компетентність вчителя, його вміння допомогти учню реалізувати цю мету та самі художні твори є також вагомим, важливою та незамінною частиною навчального процесу. Але в сучасному інформаційно насиченому світі важливо допомогти дитині знайти інструмент, за допомогою якого вона може ефективно розкрити весь потенціал літератури.

Виходячи з цього, насамперед необхідно здійснити аналіз підручників та навчальних посібників з української літератури.

Змістові параметри підручника літератури, одного з найголовніших засобів навчання, глибоко закорінені в досягнення педагогіки і методики літератури, в їхні можливості вчасно й адекватно відповідати на запити суспільства в галузі освіти. Історія розвитку підручника літератури важлива і повчальна сторінка не тільки методики літератури і педагогіки, але й, без перебільшення, української науки і культури взагалі. Дослідження здобутків у галузі навчальної книжки з літератури сьогодні необхідне не тільки для поглиблення знань про минуле освіти, але й для прогнозування подальших шляхів розвитку підручника. Література як предмет вивчення, а разом із нею і навчальні книжки з цього предмету пройшли два основних етапи розвитку: спочатку як інтегрована словесність (граматика, поезика, діалектика тощо), пізніше, з XIX ст., як окремий предмет середньої і вищої шкіл [7, с. 5].

Сьогодні вивчення української літератури у загальноосвітніх навчальних закладів із українською мовою навчання здійснюватиметься за програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України: Українська література 5-11 класи: “Програма для загальноосвітніх навчальних закладів” автори Р. Мовчан, Н. Левчик, О. Камінчук, М. Бондар, О. Поліщук, М. Сулима, Л. Шабельникова, В. Садівська (програма розроблялася на 12-ти річне навчання, зараз її дещо змінено для 11-ти річного навчання) [15] та програма О. Бандури і Н. Волошиної [8]. На основі цієї програми складено

найпоширеніші підручники: В. Цимбалюк, О. Слоньовська, О. Авраменко, Г. Дмитренко, О. Міщенко та ін. Програма, при всіх різноманітні підручників сприяє потрібній уніфікації та упорядкуванню знань, а авторський принцип побудови підручника дозволяє педагогу обирати найбільш ефективні методи роботи.

Загальні вимоги до підручника української літератури обумовлені навчальною програмою та освітньою ланкою. Основні параметри змісту сучасної навчальної книжки з літератури відповідають двом шкільним ступеням освіти – середнім і старшим класам. У 5-8 (середніх) класах він забезпечує літературне читання, тобто початковий курс вивчення. Тут навчальний матеріал в основному подається за жанровими та тематично-хронологічними принципами. В цих підручниках має місце принцип концентризму: повернення на кожному новому етапі освіти (від класу до класу) до творчості тих самих видатних письменників. Учням даються елементарні знання з історії та теорії літератури, які вивчаються принагідно.

У 9-11 класах вивчення систематичного курсу літератури базується на основі вивчення історико-літературного процесу та засвоєнні знань із теорії літератури. Разом із тим у підручнику для старших класів залишаються пріоритетними виховні функції художнього слова. Для сучасного підручника літератури є характерним розгалужений дидактичний апарат: система питань і завдань, які у формі своєрідного діалогу між автором-укладачем і школярем розвивають пізнавальну діяльність школярів. Питання історії і шляхів удосконалення дидактичного апарату сьогодні залишаються малодослідженими і вимагають спеціальних студій [7, с. 6].

Якщо підручник для середніх класів містить, крім історико-теоретичного та довідково-літературного матеріалу, ще й художні твори, то твори для вивчення у старших класах подаються в окремому посібнику-хрестоматії. Крім підручників під час навчання повинні бути використані словники, довідковий літературознавчий матеріал, бо тільки читання здебільшого скорочених текстів явно не достатньо для того, щоб вивчення літератури виконувало свою естетично-виховну місію.

Теоретичні знання розглядаються як важливий і самодостатній елемент навчального процесу. Варто додати, що сьогодні, крім підручників, учням старших класів і студентам пропонується ряд посібників із історії літературного процесу і теорії літератури, які доповнюють підручникові знання. У школах, гімназіях і ліцеях, де вирішується завдання поглибленого вивчення літератури, предметом навчання стають серйозні літературознавчі дослідження, літературознавчо-філологічні періодичні видання. Цей тип навчальної літератури вимагає на нових етапах освіти критичного аналізу та вдосконалення.

Сучасні методисти вважають, що навчання – процес творчий, у якому учні повинні бути активними учасниками пізнання, суб'єктами власної діяльності. Вивчення літератури розглядається науковцями не як самоціль, а як засіб виховання і розвитку школярів. Реалізація зазначених положень можлива за умови використання активних методів і прийомів навчання (евристичного, дослідницького, методу самостійної роботи, проблемності у навчанні), творчих завдань, навчальних занять нових видів, позакласної роботи тощо [4, с. 8].

Треба зазначити, що аналіз змісту підручників та їх роль вивчається науковцями з різних позицій. Зміст шкільних підручників під кутом зору виховання національної ідеї та полікультурної самосвідомості висвітлюють О. Бандура, В. Бейлісон, В. Безпалько та ін.; сутність, роль та місце підручника у навчально-виховному процесі – Ю. Бабанський, Є. Пасічник, М. Скоткін та ін.; дидактичну модель навчальних предметів та її реалізацію у структурі й змісті підручника – В. Кононенко, О. Савченко, А. Фурман, В. Цетлін та ін. Педагогічні аспекти ілюстративного оформлення навчальних видань розкривають В. Горпинюк, І. Донський, А. Зільберштейн, Я. Кодлюк, К. Кузьминський, А. Попов та ін.

Окремі аспекти змісту українського підручникотворення відображено у дисертаційних роботах Г. Білавич, І. Курляк, Н. Сабат, Б. Савчука, М. Чепіль та ін.

Формування загальнолюдських цінностей через реалізацію змісту освіти висвітлює Г. Фрейман. Національну спрямованість змісту перших українських шкільних підручників з читання для молодших школярів (1857-1997) розкриває Н. Кузьменко [10, с. 3].

Кожен підручник з української літератури має якусь родзинку, свою особливу відмінність від інших. Наведемо декілька прикладів. У підручнику О. Авраменко, Г. Дмитренко [1] (видавництво “Грамота”) навчальний матеріал подається невеликими за обсягом частинами у вигляді різноманітних рубрик, на відміну від попередніх підручників цього авторського колективу, коли пропонувалися великі літературознавчі розвідки. В окремих розділах подається біографія і творчість письменників, пропонується аналіз художнього твору, винесеного за програмою для текстуального вивчення. Така методика дозволяє навчити школяра аналізувати всебічно художній твір за поданим зразком, якій вчитель може урізноманітнити додатковими завданнями для зацікавлених учнів.

Підручник О. Міщенко [5] (видавництво “Генеза”) укладено з урахуванням історико-хронологічного підходу, відповідно художні твори в ньому проаналізовано в контексті історико-літературного процесу. Підручник має чотири розділи: “Усна народна творчість”, “Давня українська література”, “Нова українська література” і “3 літератури ХХ століття”. Підрозділи містять біографію письменників, аналіз творів, передбачених програмою, що здійснений відповідно до новітніх досягнень літературознавства. Такий підхід дає картину розвитку історії літератури українського народу, дозволяє зв’язати ці знання з історичними подіями та простежити не тільки зміст текстів, а й їх сенс, умови створення, історичний контекст.

Крім зазначеного вище, сучасність потребує використання інформаційних технологій також і під час вивчення літератури. Сьогодні, коли на жаль потяг дитини до читання, за визначенням науковців та вчителів-практиків знижується, інформаційні технології можуть стати містком до повернення в літературу. Школярам необхідно дати можливість вивчати світ не лише з допомогою підручників, а й з допомогою використання інформаційних технологій, адже діти звикли сприймати навколишнє середовище весело, безпосередньо. “Впливи на зорові і слухові аналізатори сприяють кращому запам’ятовуванню матеріалу. Інформація запам’ятовується сама по собі, без спеціального заучування, у ході роботи з нею. При сенсорному типі пам’яті інформація сприймається досить точно й повно органами чуттів на рівні рецепторів” [9, с. 5]. Інформаційні технології, таким чином можуть внести допоміжну складову до навчального процесу, особливо коли вони контролюються вчителем.

Відомо, що навчальна діяльність завжди має бути організована відповідно до певних дидактичних принципів, серед яких важливу роль відіграють принципи свідомості, самостійності та творчої активності. При вмілому використанні інформаційних засобів відбувається розвиток критичного мислення людини, вміння робити вибір у складних соціальних умовах, знаходити вихід із нестандартних ситуацій. Використання інформаційних технологій сприяє активному навчанню літераторів, заснованому на самостійній, творчій роботі.

Використання мультимедійних матеріалів робить можливим пошук необхідної інформації в мережі Інтернет, допомагає практичному мисленню. Суттєвою перепорою на шляху використання сучасних технологій у навчальному процесі є низька комп’ютерна грамотність учасників цього процесу. Учителі літератури, які закінчили ВНЗ багато років тому, практично не знайомі з новими інформаційними технологіями, тому вони або взагалі не використовують нову техніку в навчальному процесі, або використовують її частково, мало вчителів, які можуть підготуватись до уроку без допомоги вчителя інформатики. Дехто намагається створити власні програмні засоби (ПЗ) навчального призначення, але за браком відповідних знань, умінь і досвіду такі проекти не завжди високої якості [6, с. 12]. Крім того, інформаційна обізнаність учнів теж залишає бажати кращого, бо використовуються інформаційні технології здебільшого для розваг та

спілкування, що буває шкідливо та навіть небезпечно для школяра. Завдання сучасного вчителя – не тільки оволодіти методиками застосування інформаційних технологій під час вивчення української літератури, а й ознайомлення учнів зі всіма можливостями позитивного та корисного їх використання, адже інформаційні технології окрім всього іншого, значно розширюють доступ до перлин літератури.

Серед програмових засобів навчання з української літератури, що мають схвалення Міністерства освіти і науки України, є: програмно-педагогічний засіб “Українська література” для 11 класу (автор – Г. Бійчук), підготовлений у співпраці з технічною фірмою “Квazar-Мікро Техно”; О. Авраменко, Г. Дмитренко “Українська література: Дидактичні мультимедійні матеріали. 8 клас”. – К. : Грамота, 2008. – 700 Мб.; навчальні комплекти, підготовлені видавничими структурами Всеукраїнського товариства “Просвіта”: компакт-диски та аудіокасети “Етнічна музика України” (14 частин), “Перлини української культури” (5 частин), компакт-диск “Т. Шевченко. Кобзар”, компакт-диски “Українські народні казки”, серія навчально-ігрових програм “Дитяча колекція”, комп’ютерні ігри україністичної тематики тощо [12, с. 8].

Спостереження науковців підказують, що старшокласники вже мають досвід читацької діяльності, але заглиблення в специфіку літератури вимагає від читачів умінь організувати власну діяльність, щоб усвідомити не лише зміст твору, а й ті духовні надбання, що закладені в ньому автором. Говорячи про літературну діяльність і проблеми, що виникають під час формування навичок спілкування з художнім твором в учнів-читачів, убачаємо, що важливе місце в розв’язанні протиріч можуть посісти умови, за яких навчання стане успішним [6, с. 12]. Б. Степанишин, аналізуючи окреслену проблему, дотримується думки, що організувати працю вчителя й учня в процесі вивчення літератури означає передовсім створити для цього сприятливі умови, раціонально організувати навчання, щоб воно було високопродуктивним у результаті економії часу й зусиль учителів та учнів, далі – призвичаїти школярів самостійно здобувати знання і, зрештою, привести викладання літератури у відповідність із сучасним станом науки [11, с. 33].

Сучасний підручник, безумовно, орієнтується і на пізнання учнями змісту художнього твору. У центрі уваги на заняттях із літератури, – підкреслюється у нормативних освітянських документах, – перебуває аналіз та інтерпретація художнього твору. При цьому зростає вимога до самостійної діяльності школярів: прочитавши твір, самостійно визначити проблеми, що в ньому порушуються: самостійно та критично проаналізувати їх; самоусвідомлювати сферу застосування здобутих знань і вмінь; уміти працювати з текстом твору, добирати факти, художні деталі, аналізувати їх, робити висновки та узагальнення [7, с. 4].

Створення підручника є важкою, кропіткою справою, яка вимагає від автора не тільки обізнаності в літературі, а й передусім знання методики. За всіх часів методиці викладання уділяли перше місце, бо навіть самий прекрасний твір чи тема, викладені без урахування певних методичних принципів не будуть нести в собі навчального та виховного потенціалу. Сучасна доба відродженої незалежності України відкрила можливості вільного розвитку методичної думки. З’явилися два курси методики викладання української літератури – Б. Степанишина і Є. Пасічника, в яких є виразним звільнення від комуністичного ідеологічного канону. Як визначає відома українська дослідниця Г. Токмань, звернення Є. Пасічника до індивідуальної свободи учня, а Б. Степанишина – до національного складника “Я” школяра є частковими виявами екзистенціального підходу до викладання української літератури [14, с. 2].

Підґрунтям вивчення умов успішного підручника становлять дослідження К. Тірської [13]. Вчена зазначає, що в дидактиці розроблені певні вимоги, виконання яких забезпечує продуктивну навчальну діяльність:

– характер запропонованого навчального матеріалу повинен сприяти використанню

досвіду, що вдосконалюється, і який має учень;

– викладання знань учителем повинно бути спрямовано не лише на розширення їхнього обсягу, структурування, інтегрування, узагальнення предметного змісту, але і на перетворення наявного досвіду кожного учня;

– у ході навчання необхідно постійно узгоджувати досвід школяра з науковим змістом нормативів, що задаються; використання активного стимулювання учня до самооцінювальної освітньої діяльності, що мотивує його до самоосвіти, саморозвитку, самовираження в ході оволодіння знаннями;

– необхідно стимулювати учнів до самостійного вибору і використання найзначніших для них засобів обробки навчальної інформації;

– уведення знань про прийоми виконання навчальних дій, де виділяються загальнологічні й специфічні (предметні) прийоми навчальної роботи з врахуванням їх функцій в особистісному розвитку;

– важливо забезпечити контроль і оцінку не лише результатів, але і головним чином, процесу навчання, тих трансформацій, які здійснює учень, засвоюючи навчальний матеріал;

– доцільно забезпечити побудову, реалізацію, рефлексію, оцінку навчання як суб'єктної діяльності [13, с. 31].

Крім того, підручник повинен знайомити дитину з авторами текстів, головними подіями їх життя, історичними умовами створення літературних творів. Знайомство з життєвим і творчим шляхом митця є необхідною умовою, адже встановлення причинно-наслідкових зв'язків між автором і його твором, розуміння епохи, в яку жив митець, культури, причин написання текстів допоможуть відтворити в уяві літературно-психологічний портрет письменника [6, с. 14].

Нові підходи до змісту шкільної літературної освіти, вимога до комунікативної, мовної, літературної, соціокультурної компетенції учнів згідно Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [2] окреслили проблему формування культуромовної особистості як головного носія національної мови, культури і духовності у третьому тисячолітті. Значущість окремої культуромовної особистості полягає не стільки в її індивідуальності, неповторності, скільки в широті вияву етномовної картини світу. Культуромовна особистість є носієм певного різновиду комунікативної культури етносу. Культуромовна особистість – це неповторна індивідуальність, яка має фундаментальні знання мови і літератури в поєднанні з традиціями національного виховання, вважає їх часткою свого світогляду і світосприйняття, характеризується розвиненим мисленням, інтелектом, мовленнєвою пам'яттю, мовним чуттям. Головною ознакою культуромовної особистості є наявність мовної свідомості і самосвідомості, яка спирається на культурне підґрунтя рідного краю.

Література є першоосновою духовного та соціального розвитку суспільства. Ця істина підтверджується усім ходом розвитку людської цивілізації. Уроки літератури в школі повинні стати основою патріотичної вихованості учнів, їхнього громадянського змушнення, високої моральності та працелюбства, естетичної наснаги. Художня література спонукає шкільну молодь захоплюватися красою і самобутнім багатством рідної землі, національно-визвольною боротьбою українців, їх славетним минулим.

Використана література:

1. Авраменко О. М. Українська література. Підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / О. М. Авраменко, Г. К. Дмитренко. – К. : Грамота, 2009. – 296 с.
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. – № 1-2. – С. 5-60.
3. Лист МОН України “Інструктивно-методичні рекомендації про викладання української літератури в 2006/2007 навчальному році” № 1/9-390 від 01.06.06 // Інформ. зб. МОНУ. – 2006. – № 19.
4. Мірошник С. І. Розвиток творчої діяльності старшокласників у процесі вивчення української

- літератури : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / С. І. Мірошнік ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2004. – С. 8.
5. Міщенко О. І. Українська література. Підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / О. І. Міщенко. – К. : Генеза, 2009.
  6. Назаренко Л. Використання інформаційних технологій у системі літературної освіти школярів / Л. Назаренко // Українська література в загальноосвітній школі : наук.-метод. журнал АПН Укр. – 2009. – № 9. – С. 11-15.
  7. Оліфіренко В. В. Підручник з української літератури: історія і теорія : монографія / В. В. Оліфіренко. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2003. – 324 с.
  8. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською і російською мовами навчання / Укладачі О. М. Бандура, Н. Й. Волошина. – К. : Шкільний світ, 2002. – 86 с.
  9. Психологічний довідник учителя : в 4 кн. – Кн. 3 / упоряд. В. Андрієвська ; науков. ред. С. Максименка. – К. : Главник, 2005.
  10. Розлуцька Г. М. Зміст шкільних підручників як фактор полікультурного виховання молодших школярів у Закарпатті (1919-1939 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Г. М. Розлуцька. Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир, 2006. – 18 с.
  11. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі : методичний посібник для вчителя / Б. Степанишин. – Київ : РВЦ "Проза", 1995. – 255 с.
  12. Тараник-Ткачук К. В. Методичні рекомендації щодо вивчення української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах у 2009-2010 навчальному році (лист МОН України від 22.05.2009 р. № 1/9_353) / К. В. Тараник-Ткачук, Т. О. Яценко, З. О. Шевченко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 7-8. – С. 2-8.
  13. Тирская Е. А. Проектирование учебной деятельности старшеклассников в условиях личностно ориентированного обучения : дисс. ... канд. педаг. наук : 13.00.01 / Е. А. Тирская. – Омск, 1999. – 150 с.
  14. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі на екзистенціально-діалогічних засадах : автореф. дисс. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Г. Л. Токмань ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2002. – С. 2.
  15. Українська література: 5-12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / автори Р. В. Мовчан, Н. В. Левчик, О. А. Камінчук [та ін.] / за заг. кер. М. Г. Жулинського ; за заг. ред. Р. В. Мовчан. – К.–Ірпінь : Перун, 2005. – 201 с.

Сызык О. А. Проблема реализации эстетически-воспитательного идеала в учебниках для общеобразовательных учебных заведений.

В статье указаны новые подходы к содержанию школьного литературного образования, требования к коммуникативной, языковой, литературной, социокультурной компетенций учащихся согласно Государственного стандарта базового и полного общего среднего образования. Определено проблему формирования культуромовнои личности как главного носителя национального языка, культуры и духовности в третьем тысячелетии. Отмечено, что значимость отдельной культуромовнои личности заключается не столько в ее индивидуальности, неповторимости, сколько в широте проявления этноязычной картины мира.

Ключевые слова: культуроязыковая личность, эстетически-воспитательный идеал, учебники, национальная культура.

Sivik O. A. Problem of realization of an aesthetically beautifully educate ideal in textbooks for general educational establishments.

New going near maintenance of school literary education, requirement to communicative, linguistic, literary, social and cultural jurisdictions of students in obedience to the State standard of base and complete universal middle education outlined the problem of forming of cultural and linguistic personality as a main transmitter of national language, culture and spirituality in the third millennium. Meaningfulness of cultural and linguistic individual consists not so much in its individuality, uniqueness, скільки in the breadth of display of ethnic and linguistic picture of the world.

Keywords: cultural and linguistic personality, aesthetically beautifully educate ideal, textbooks, national culture.